

РАЗПОРЕЖДАНЕ
София, 19.09.2022 г.

На 16.09.2022 г. докладчиците по тълкувателно дело № 4/2022 г. за приемане на съвместно тълкувателно постановление на Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд и Общото събрание на съдиите от Първа и Втора колегия на Върховния административен съд – Красимира Медарова и Станимир Христов, определени с разпореждане от 25.07.2022 г. за образуване на делото, в съответствие с чл. 128, ал. 2 във връзка с чл. 124, ал. 2 от Закона за съдебната власт (ЗСВ) и т. 8.1. от Правилата за приемане на съвместни тълкувателни постановления и т. II от посоченото разпореждане, констатирахме следното:

Постъпило е искане от министъра на правосъдието за приемане на тълкувателно решение по въпроса:

„Едно или няколко отделни административни нарушения извършва лице, което без необходимото по закон съгласие използва чрез публично изпълнение на запис повече от едно музикално произведение, съгласно разпоредбата на чл. 97, ал. 1, т. 5, пр. 1 от Закона за авторското право и сродните му права във връзка с чл. 18 от Закона за административните нарушения и наказания?“.

Искането е подадено от министъра на правосъдието, който е сред лицата по чл. 125 от ЗСВ, имащи правомощие да отправят искане за приемане на тълкувателни решения и тълкувателни постановления.

Подадено е до Общото събрание на съдиите от Първа и Втора колегия на Върховния административен съд. След депозиране на искането е настъпила законодателна промяна в разпоредбата на чл. 124 от ЗСВ, в сила от 23 декември 2021 г., като е създадена нова ал. 3 със следното съдържание: „при противоречива или неправилна практика по тълкуването и прилагането на Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН) съответните колегии на Върховния касационен съд и Върховния административен съд приемат съвместно тълкувателно постановление“.

Предвид горното, на основание чл. 128, ал. 2 във връзка с чл. 124 от ЗСВ и т. 6.1 и т. 7.2. от Правилата за приемане на съвместни тълкувателни постановления от колегиите на съдиите от Върховния касационен съд и Върховния административен съд, с разпореждане от 25.07.2022 г. на председателя на Върховния касационен съд и на председателя на Върховния административен съд е образувано настоящото съвместно тълкувателно дело № 4/2022 г.

След извършена проверка на основание чл. 124 и сл. от ЗСВ и Правилата за приемане на съвместни тълкувателни постановления, съдиите-докладчици намират, че искането отговаря на изискванията на чл. 127 от ЗСВ и е допустимо. Посочени са законовите разпоредби, по чието прилагане е възникнал спорният въпрос. Изброени и приложени към искането са влезли в сила съдебни актове на административни съдилища, в които се съдържа противоречива съдебна практика. Искането е мотивирано с обстоятелството, че част от съдебните състави приемат, че при използване на повече от едно музикално произведение се осъществяват съставите на съответния брой административни нарушения, докато друга част от тях приемат, че нарушението на закона се изразява в публичното изпълнение на запис без разрешение и за съставомерността на деянието е без значение броя на използваните произведения.

Обосновано е твърдение, че в основата на противоречивата практика е тълкуването на връзката между императивната разпоредба на чл. 18 от ЗАНН, която установява правилото, че когато с едно деяние са извършени няколко административни нарушения или едно и също лице е извършило няколко отделни нарушения, наложените наказания се изтърпяват поотделно за всяко едно от тях, и административно-наказателната разпоредба на чл. 97, ал. 1, т. 5, пр. 1 от Закона за авторското право и сродните му права (ЗАПСП), в чиито текст е използвано понятието „произведения“. Цитирана е административно-наказателната разпоредба на чл. 97, ал. 1, т. 5 от ЗАПСП, съгласно която, лице, което в нарушение на този закон използва чрез публично изпълнение на запис произведения, записани изпълнения, звукозаписи, записи на филми или други аудио-визуални произведения, радиопрограми или телевизионни програми се наказва с глоба или имуществена санкция в размер от две хиляди до двадесет хиляди лева, ако не подлежи на по-тежко наказание. В искането е направен анализ на цитираната разпоредба на чл. 97, ал. 1, т. 5 от ЗАПСП, като е прието, че изпълнителното деяние е формулирано като „използване чрез публично изпълнение на запис“ и изброява двете категории обекти на закрила – обекти на авторското право и такива на сродните му права. Посочено е, че изброените обекти на сродни права са записани изпълнения, звукозаписи, записи на филми или други аудио-визуални произведения, радиопрограми или телевизионни програми, а обекти на авторски права са произведенията. В хипотезата на чл. 97, ал. 1, т. 5, родовото понятие „произведения“ (чл. 3 от ЗАПСП) включва само музикални, литературни и аудиовизуални произведения. Разяснено е, че от изброените

произведения, музикалните са основният обект на нарушения и конкретно по отношение на тях е констатирана противоречивата съдебна практика. В този смисъл, в представената съдебна практика, нарушението се извършва само по отношение на един вид произведения (публично изпълнение чрез запис на няколко музикални произведения), а не по отношение на повече от един вид произведения (например публично изпълнение чрез запис на музикално и литературно произведение). В съответствие с така направените разяснения, в искането е уточнено, че същото е формулирано конкретно за музикални произведения, а не за произведения като родово понятие по смисъла на чл. 3 от ЗАПСП.

В искането е посочено, че една част от съдебните състави приемат, че доколкото всяко музикално произведение е самостоятелен обект на защита от закона, то следователно при публично изпълнение на запис на повече от едно музикално произведение са извършени множество отделни административни нарушения. Според тези решения, публичното изпълнение на всяко едно произведение следва да бъде квалифицирано като самостоятелно нарушение и на нарушителя да бъде наложена отделна глоба или имуществена санкция на основание чл. 97, ал. 1, т. 5, пр. 1 от ЗАПСП в зависимост от броя на неправомерно използваните произведения. Позовавайки се на императивната разпоредба на чл. 18 от ЗАНН, тази група съдебни състави приемат, че административнонаказващият орган следва да наложи съответния брой наказания. Тези съдебни състави постановяват, че с налагането на една санкция за публично изпълнение на запис на повече от едно музикално произведение, наказващият орган е приложил неправилно материалния закон, което е основание за отмяна на наказателното постановление. В този смисъл са следните съдебни решения:

- Решение № 748/26.06.2020 г. по КАНД № 518/2020 г. на Административен съд – Бургас;
- Решение № 539/10.04.2020 г. по КАНД № 300/2020 г. на Административен съд – Бургас;
- Решение № 1233/02.10.2020 г. по КАНД № 1547/2020 г. на Административен съд – Бургас;
- Решение № 1985/20.11.2019 г. по КАНД № 2121/2019 г. на Административен съд – Бургас.

Втората група съдебни състави приема, че разпоредбата на чл. 97, ал. 1, т. 5, пр. 1 от ЗАПСП предвижда административнонаказателна отговорност за лицето, което в нарушение на закона „използва чрез публично изпълнение на запис произведения“. Следователно, законът

въздига в административно нарушение самото използване, при което в нарушение на ЗАПСП се извършва публично изпълнение на запис на защитени произведения без разрешение. Развити са аргументи, че за съставомерността на деянието е без значение броя на използваните произведения и този брой може да има значение за преценка на тежестта на конкретно извършеното нарушение и за индивидуализиране на наказанието, но не и по отношение на квалификацията на деянието. Считат, че изпълнителното деяние носи признаците на хомогенност и еднократност, поради което не приемат тезата, че ползването на всяко музикално произведение съставлява самостоятелно основание за ангажиране на отговорност. По мнение на тези състави, доведена до трайност, подобна теза е в противоречие с духа и целта на закона и би могла да доведе до стотици актове и наказателни постановления само за ден за съответния нарушител (търговски обект), което е в остър разрез с всякакви концепции за правна и житейска справедливост. Като допълнителен аргумент в подкрепа на това становище се сочи граматическото тълкуване на текста на нормата на чл. 97, ал. 1, т. 5, пр. 1 от ЗАПСП, който използва множествено число при изброяване на обектите на нарушението и е формулиран от законодателя като произведения“, т.е. деянието е съставомерно, когато нарушителят е използвал и повече от едно произведение. В този смисъл е формулиран извод, че налагането на едно наказание от наказващия орган е законосъобразно и в съответствие с разпоредбата на закона. В този смисъл са следните съдебни решения:

- Решение № 6812/30.11.2020 г. по КАНД № 10071/2020 г. на Административен съд – София-град;

- Решение № 309187/26.12.2019 г. по АНД № 17986/2019 г. на Софийски районен съд, оставено в сила с Решение № 3544/03.07.2020 г. по КАНД № 938/2020 г. на Административен съд – София-град;

- Решение № 2264/06.04.2021 г. по КАНД № 1612/2021 г. на Административен съд – София-град;

- Решение № 1240/05.08.2020 г. по КАНД № 165/2020 г. на Административен съд – Благоевград.

По изложените съображения, съдиите-докладчици по настоящото тълкувателно дело приемат наличието на противоречлива съдебна практика по приложението на чл. 97, ал. 1, т. 5, пр. 1 от ЗАПСП, във връзка с чл. 18 от ЗАНН, която прави допустимо искането на министъра на правосъдието за образуване на съвместно тълкувателно дело на Наказателната колегия на ВКС и на Първа и Втора колегия на ВАС по поставения въпрос.

Мотивирани от горното, съдиите-докладчици,

РАЗПОРЕДИХМЕ:

I. Общото събрание на съдиите на Наказателната колегия на Върховния касационен съд и на Общото събрание на съдиите от Първа и Втора колегия на Върховния административен съд са сезирани с допустимо искане за постановяване на съвместно тълкувателно постановление по поставения от министъра на правосъдието въпрос:

„Едно или няколко отделни административни нарушения извършва лице, което без необходимото по закон съгласие използва чрез публично изпълнение на запис повече от едно музикално произведение, съгласно разпоредбата на чл. 97, ал. 1, т. 5, пр. 1 от Закона за авторското право и сродните му права във връзка с чл. 18 от Закона за административните нарушения и наказания?“.

II. Делото да се докладва на председателя на Върховния касационен съд и на председателя на Върховния административен съд за насрочването му за разглеждане в открито съдебно заседание.

III. Предлагаме да бъдат поканени за участие лицата по чл. 129, ал. 1-3 и ал. 2 от Закона за съдебната власт: главният прокурор или определен от него заместник, министърът на правосъдието или определен от него заместник-министър и председателят на Висшия адвокатски съвет или определен от него член на съвета, както и: министърът на културата, деканите или определени от тях лица на юридическите факултети на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, Бургаски свободен университет, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, Русенски университет „Ангел Кънчев“, Югозападен университет „Неофит Рилски“, Нов български университет и Университет за национално и световно стопанство; общите събрания на административните и районните съдилища в страната.

ДОКЛАДЧИЦИ:

1. К. Медарова

2. Ст. Христов